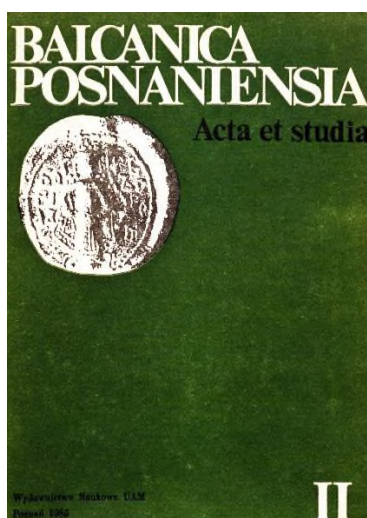

Bibliografia do artykułu:

Kaczmarek Hieronim, *Balkany w oczach polskich podróżników XVI–XVIII w.*, „Balcanica Posnaniensia. Acta et Studia” 1985, t. 2, s. 275–288.

<https://doi.org/10.14746/bp.1985.2.20>

Bibliografia przygotowana na podstawie przypisów przez Martę Stawską-Puchalską. Instytucją przechowującą materiały źródłowe jest Biblioteka Collegium Historicum Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

<http://bch.amu.edu.pl>

Zadanie zostało zrealizowane w ramach konkursu „Społeczna odpowiedzialność nauki II – Wsparcie dla bibliotek naukowych”. Projekt zatytułowany „Digitalizacja archiwalnych wydań czasopism naukowych zgromadzonych przez Bibliotekę Coll. Historicum UAM”. Projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra Nauki w ramach Programu Społeczna odpowiedzialność nauki II. Wsparcie dla bibliotek naukowych (umowa nr BIBL/SP/0092/2024/02 z dnia 05.12.2024). Całkowita wartość projektu: 247 236,00 zł. Kwota dofinansowania: 220 836,00 zł.

Bibliography prepared on the basis of footnotes by Marta Stawska-Puchalska.

The institution storing the source materials is the Library of the Collegium Historicum of the Adam Mickiewicz University in Poznań.

<http://bch.amu.edu.pl>

The task was carried out within the framework of the competition “Social Responsibility of Science II – Support for Scientific Libraries”. The project entitled “Digitization of archival editions of scientific journals collected by the Library of the Coll. Historicum of Adam Mickiewicz University”. The project was co-financed from state budget funds granted by the Minister of Science within the framework of the Programme Social Responsibility of Science II. Support for Scientific Libraries (agreement no. BIBL/SP/0092/2024/02 of 05.12.2024). Total value of the project: PLN 247,236.00. Amount of co-financing: PLN 220,836.00.

UNIwersYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Społeczna
Odpowiedzialność
Nauki II

Kaczmarek Hieronim, *Balkany w oczach polskich podróżników XVI–XVIII w.*, „Balcanica Posnaniensia. Acta et Studia” 1985, t. 2, s. 275–288.

Tekst artykułu: <https://pressto.amu.edu.pl/index.php/bp/article/view/54831>

Źródła nieopublikowane

Biblioteka Czartoryskich w Krakowie:

- rkps 162, k. 295–298: *Legacya wielmożnemu Hieronimowi Radziejowskiemu, łomżyńskiemu, wareckiemu, soleckiemu staroście, Extraordynaryjnemu Wielkiemu Posłowi do Porty Otomańskiej dana z kancelaryi Wielkiej Koronney w Warszawie dnia 28. lutego roku Pańskiego 1667;*
- rkps 162, k. 483–488: *Relacya albo ekstrakt pisania przyjaciela iadącego z Adrianopola de data 29 Juli anno 1668 Jako poseł Króla Jmci Polskiego, Im. Pan Radziejowski wieżdzał do Adrianopola y iaką audiencyą przed cesarzem tureckim miał;*
- rkps cz. 162 k. 745–801;
- rkps 170, k. 3–46: *Krótkie zebranie Niewolniczey Gościny w Państwach y na Dworze Cesarza Tureckiego Mechmeta lubo w Poselstwie z przyjaźnią wyprawionego, Franciszka Kazimierza Wysockiego, kawalera Hierozolimskiego Grobu Pańskiego cześnika sochaczewskiego od jego Królewskiej mości Michała Korybutha wiernie y pokornie do uwagi Majestatu Pańskiego y caley Rzeczy- pospolitey podane ustnie die prima miesiąca czerwca w Warszawie 1672;*
- rkps 194, k. 391–475;
- rkps 194, k. 477–578: *Ad Turcas Legation Illustrissimi Raphaelis Leszczyński Palatini Lanciciensis 1700;*
- rkps 194, k. 403;
- rkps 194, k. 406;
- rkps 361, k. 263–297;
- rkps 378, k. 16 - 31;
- rkps 523, k. 145 - 258;
- rkps 632, k. 601–724: *Chrzanowski K., Listy zawierające nowe relacye podróży przez Prowincye Mołdawij, Bułgarij y dawney Thracij czyli Rumelij. tudzież opisanie sposobem geograficznym i historycznym Stambułu Stolicy Państwa Tureckiego y W. Seraju tak wszczegółności co do osoby sultana iako też powszechnie co do rządu oraz właściwy stan Porty Otomańskiej y położenie oney teraznieysze względem kraioy Europejskich z przydatkiem inszych uwag o obyczajach Charakterze y zwyczajach Mieszkańców tego Państwa Mahometanów y Chrześcian;*
- rkps 632, k. 623;
- rkps 632, k. 629;
- rkps 1977, k. 88, k. 91, k. 94, k. 205;
- rkps 1977, k. 795: *Orlik F., Diariusz podróży, który w Imię Troycy Przenayświętszey zaczął się w Roku 1720 miesiąca Oktobra dnia 10;*
- rkps 2205; 407 IV: *Diariusz legacyi do Turek Im. P. Gnińskiego, wojewody chełmińskiego in A. 1677.*

Biblioteka Jagiellońska w Krakowie:

- rkps 2274.

Biblioteka Ossolineum we Wrocławiu:

- rkps 224 II;
- rkps 614: Gotartowski A., *Dyariusz poselstwa Podoskiego Józefa do Turek napisany przez... sędziego grodzkiego bobrownickiego, sekretarza tegoż poselstw*;
- rkps 1614 II: Wysocki K.F., *Relacya poselstwa polskiego w Turczech, to jest w Adrianopolu die 16 Augusti 1667 odprawiona przez Jaśnie Wielmożnego niegdy Hieronima Radziejowskiego, podkanclerzego przedtym koronnego, łomżyńskiego, wareckiego, soleckiego starosty, posła wielkiego J. K. Mości zaczętego, a przeze mnie... cześnika sochaczewskiego J. K, Moi y Legacyi tey sekretarza dokończony iako niżej*;
- rkps 1615 III: *Dyariusz Legacyi JW Imć Pana Tomasza Alexandrowicza Podkomorzego Nadwornego J. kr. Mości y Posła Extraordynaryinego do Porty Ottomańskiej w R. 1766 odprawioney*;
- rkps 3572 II, k. 278–304: *W imię Przenajświętszey a nierozdzielney Trójcy Dni bez nocy, bo z orientalnym narodem strawione w godzinach swoich jedno tylko momentu pokoju mające, 1699*;
- rkps 9504 I: Dulski M., *Voyage et observations sur l' Empire Ottomane fail por... á Constantinopole 1783 in Junio, Julio et Auguste*.
- rkps 9781 II.

Polska Akademia Umiejętności, Polska Akademia Nauk, oddział w Krakowie:

- rkps 311: Schwartz, *Journal du Voyage pour Constantinople de son Excellence Monseigneur le Comte de Mniszech Grand Chambellan de Lithuanie Ministre Plenipotentiaire et Envoié Extraordinaire du Roi et la Republique de Pologne faite l'année 1755 et 1756 tenu par le S... Secretaire du Roi*.

Źródła opublikowane

Consideratia Xcia Zbaraskiego Koniuszego Koronnego strony poselstwa swego do Turek, „Dziennik Wileński” 1827, nr 3, s. 7–20.

Dantyszek J., *Carmen paraeneticum iuuenibus huius temporis non inutile, ad ingenuum adolescentem Constantem Alliopagum*, Kraków 1539.

Diariusz drogi tureckiej i akta Konstantynopolskie, przygot. przez Rudolfa Ottmanna, „Kłosy” 1883, nr 926, s. 202–203; nr 927, s. 212–214; nr 928, s. 234–235; nr 929, s. 245–246.

Droga Pana Posła Radziejowskiego do Porty Ottomańskiej 1667 r. [w:] Barącz S., *Pamiętniki dziejów polskich z aktów urzędowych lwowskich i z rękopisów*, Lwów 1855, s. 74–81.

Essentiala relacyi niejakiego Romaszkiewicza, sługi pana Krakowskiego, który powrócił z Konstantynopola od Mahmedd Baszy Kajmakana 22 Jan. 1640, „Przyjaciel Ludu” 1844, s. 50–53.

Gościecki Fr., *Poselstwo Wielkie Jaśnie Wielmożnego Stanisława Chomentowskiego, Woiewody Mazowieckiego od Nayiaśnieyszego Augusta II króla Polskiego, Xięcia Saskiego Elektora y Rzeczypospolitey do Achmeta IV sołtana Tureckiego Wielkiego z pełną mocą Posła z Szczęśliwym skutkiem przez lata 1712, 1713, 1714 odprawione. Potomnych czasów pamięci y wdzięczności podane w rzetelnym iegoż opisanu przez X... Soc. Jesu.*, Lwów 1732.

Gorkowski, *Compendium legationis...*, Warszawa 1778.

Kuszeuicz S., *Naratio legationis Zboravianae et rerum apud Ottomanos anno 1622 gestarum, Dantiscum 1645* (tłum. polskie: *Poselstwo Xięcia Zbaraskiego do Turek w r. 1622 przez Samuela Kuszeuicza po łacinie pisane, dziś przełożone po polsku, wraz z opisaniem rewolucyi w Carogrodzie i zamordowania sołtana Osmana, z dopełnieniem Twardowskiego* [w:] *Zbiór pamiętników historycznych o dawney Polsce z rękopismow, tudzież dzieł w różnych językach o Polsce wydanych oraz z listami oryginalnemi Królów i znakomitych*

- ludzi w kraiu naszym”, wyd. J.U. Niemcewicz, t. 2, Warszawa 1822, s. 300–340.
- „Kuryer Polski” 1732, s. 249–250, 252–254.
- „Kuryer Polski” 1733, s. 290, 293–294, 297–299, 321–323, 326–327, 330–331.
- Lubieniecki Z., *Diariusz drogi tureckiej (r. 1640)* [w:] *Trzy relacje z polskich podróży na Wschód muzułmański w pierwszej połowie XVII wieku*, Kraków 1980, s. 89–140.
- Małachowski S., *Pamiętniki Stanisława hr. Nałęcz Małachowskiego posła do Stambułu w czasie sejmu czteroletniego, jenerała wojsk polskich, senatora, kasztelana Królestwa Polskiego, itd., itd.*, wyd. W. Łoś, Lwów 1876.
- Mikosza J., *Obserwacye polityczne Państwa Tureckiego, Rządu, Religii, Sił Jego, Obyczajow, i Narodow pod tymże żyjącym panowaniem. Z przydatkiem Myśli partykularnych o Człowieku Moralnym i o Edukacyi krajowej przez Imci Pana... w czasie mieszkania iego w Stambule*, cz. 1–2, Warszawa 1787.
- Mikosza J., *Reise eines Polen durch die Moldau nach der Turkey*, Leipzig 1793.
- Otwinowski E., *Wypisanie drogi tureckiej, gdym tam z posłem wielkim wielmożnym panem Andrzejem Bzickim, kasztelanem chełmskim od króla Zygmunta Augusta posłanym roku pańskiego 1557 jeździł* [w:] *Podróże i poselstwa polskie do Turcyi, a mianowicie E. Otwinowskiego 1557, Jędrzeja Taranowskiego komornika j.k.m. 1569 i poselstwo posła Piotra Zborowskiego 1568*, wyd. J.I. Kraszewski, Kraków 1860, s. 7–40.
- Pilsztynowa z Rusieckich R.S., *Proceder podróży i życia mego awantur*, Kraków 1957.
- Potocki J., *Podróż do Turek i Egiptu (1784)* [w:] *Podróże*, wyd. L. Kukulski, Warszawa 1959, s. 20–81.
- Radzewski, F., *Poselstwo Wielkie Jásnie Wielmożnego Jegomości Pána Rafała Hrabi ná Lesznie Leszczyńskiego, Woiewody Łęczyckiego, Podskarbiego Wielkiego Koronnego, Generala Wielko-Polskiego; Odolanowskiego, Dubińskiego, Nowodworskiego &c. Starosty Od Nayaśniejszego Króla Jegomości Augusta II, y całej Rzeczypospolitey Polskiej, do Mustafy II. Cesarza Tureckiego y Całej Porty Ottomańskiej. w Interessie Konfirmacyi Tráktátów Pokoiu, między Królestwem Polskim, y tąż Portą Ottomańską zawartego z Chwałą y estymacyą całego Sarmackiego Narodu, Roku Pańskiego 1700. Odprawione, á przez Franciszka Poklateckiego, Ordinis Equestris Polaká, Zupelnym Dyariuszem Roku Pańskiego 1744 Do Druku Podane*, W Poznaniu 1744.
- Radziwiłł M.K., *Podróż do Ziemi Świętej, Syrii i Egiptu 1582–1584*, Warszawa 1962.
- Relacya legacyi P. Miaskowskiego, podkomorzego lwow. do Ibraima i Amuratha cesarzów ottomańskich roku 1641* [w:] *Zbiór pamiętników historycznych o dawney Polsce z rękopismow, tudzież dzieł w różnych językach o Polsce wydanych oraz z listami oryginalnemi Królów i znakomitych ludzi w kraiu naszym*, wyd. J.U. Niemcewicz, t. 5, Warszawa 1822, s. 35–84.
- Relacyja rządów monarchii tureckiej od księcia Krzysztofa Zbaraskiego, koniuszego koronnego, gdy był posłem wielkim do cesarza tureckiego, sultana Osmana, anno d-ni 1622 (Status terażniejszy monarchiey tureckiej)* [w:] *Wojtasik J., Uwagi księcia Krzysztofa Zbaraskiego do Turcji z 1622 r. — O państwie Ottomańskim i jego siłach zbrojnych*, „Studia i materiały do historii wojskowości” 1961, t. 7, z. 1, s. 333–346.
- Relatia poselstwa Xcia Zbaraskiego do Turek, in anno 1622 / Poselstwo Krzysztofa xiecia Zbaraskiego do Turcyi, w roku 1622*, „Dziennik Wileński. Historia i literatura” 1827, t. 3, [nr 1] s. 22–27, [nr 2] s. 101–125, [nr 4] s. 237–273, [nr 6] s. 339–357.
- Stanisława Oświęcima Diariusz 1643–1651*, wyd. W. Czermak, Kraków 1907.
- Strykowski M., *Kronika polska, litewska, żmudzka i wszystkiej Rusi*, Warszawa 1846.
- Strykowski M., *O początkach, wywodach, dzielnościach, sprawach rycerskich i domowych sławnego narodu litewskiego, żmłodzkiego i ruskiego, przedtym nigdy żadnego ani kuszone, ani opisane, z natchnienia Bożego a uprzejmie pilnego doświadczenia*, Warszawa 1978.

Taranowski A., *Krótkie wypisanie drogi z Polski do Konstantynopola, a z tamtąd zaś do Astrachania zamku moskiewskiego, który leży na wschód słońca ku granicom perskim. Przy tym jako wojsko tureckie, które jeździło pod Astrachań roku 1569 zginęło. K'temu sprawa tatarskiego wojska w ciągnięciu. To wszystko przez p. Jędrzeja Taranowskiego, komornika króla j. m., który tam wszędzie jeździł, od j. królewskiej mo. posłany będąc wypisane [w:] Podróże i poselstwa polskie do Turcyi, a mianowicie E. Otwinowskiego 1557, Jędrzeja Taranowskiego komornika j.k.m. 1569 i poselstwo posła Piotra Zborowskiego 1568, wyd. J.I. Kraszewski, Kraków 1860, s. 41–63.*

Trzy relacje z polskich podróży na Wschód muzułmański w pierwszej połowie XVII wieku, oprac. A. Walaszek, Kraków 1980.

Twardowski S., *Przeważna legacya Jaśnie Oświeconego Książęcia Krzysztopha Zbaraskiego, Koniuszego Koronnego, Krzemienieckiego, Soleckiego, Wiślickiego, Rubieszowskiego, dc. starosty. Od Naiásnieyszego Zygmunta III króla Polskiego, y Szwedzkiego: do Napotężnieyszego Soltana Cesarza Tureckiego Mustafy; w Roku 1621 Na pięć rozdzielona Punktow; z dotknięciem krotko przez oćieszne dogressye Stanu pod ten czas rządow Ceremo- niey y zwyczajow Pogańskich przez..., Kraków 1633.*

Z podróży Oświęcima. Turcyja – Francya – Niemcy – Włochy, wyd. K. Kantecki, Lwów 1875.

Źródła do dziejów poselstwa Jana Gnińskiego, wojewody chełmińskiego do Turcji w latach 1677–1678, wyd. F. Pułaski, Warszawa 1907.

Opracowania

Baranowski B., *Znajomość Wschodu w dawnej Polsce do XVIII wieku, Łódź 1950.*

Bartoszewicz J., *Pogląd na stosunki Polski z Turcją i Tatarami, Warszawa 1860.*

Bystron J.S., *Polacy w Ziemi Świętej, Syrii i Egipcie 1147–1914, Kraków 1930.*

Konopczyński W., *Polska a Turcja 1683–1792, Warszawa 1936.*

Nowak Z., *Jan Dantyszek. Portret renesansowego humanisty, Gdańsk 1982.*

Przeździecki R., *Diplomatie et protocole à la cour de Pologne, Paris 1937.*

Reychman J., *Życie polskie w Stambule w XVIII wieku, Warszawa 1959.*

Sinko T., *Polscy podróżnicy w Grecji i Troi, Kraków 1925.*

Wapowski B., *Dzieje Korony Polskiej i Wielkiego Księstwa Litewskiego od roku 1380 do 1535, t. 1, Wilno 1847.*

Zajączkowski A., Reychman J., *Zarys dyplomatyki osmańsko-tureckiej, Warszawa 1955.*